

Några undersökningar, källor och kunskapsbaser om läget

- Folkhälsorapporten (SLL, var fjärde år)
- Socialstyrelsens folkhälsorapporter
- Undersökningar om levnadsförhållanden, ULF (SCB)
- PART-studien (Institutionen för neurovetenskap vid KI, m fl)
- WHO

Epidemiologi

- Psykisk ohälsa ökar (Folkhälsorapporten 2003).
- Ökningen rapporteras över hela världen (WHO 2001).
- Psykisk ohälsa är det största folkhälsoproblemet i Stockholm, mätt i funktionsjusterade levnadsår, "DALY". (Folkhälsorapporten 1999)
- 23,8 % av befolkningen (20-65 år) i Stockholm bedöms uppfylla kriterierna enligt DSM-IV för ett psykiatriskt syndrom.
- 4-5 % vårdas inom psykiatri i Stockholm under ett år.

Ökad psykisk ohälsa de senaste femton åren

- Visat både i sjukskrivningsstatistik och statistiska undersökningar.
- Gäller trötthet, oro, ångest, nedstämdhet och sömnproblem.
- Tredubbling av antalet kvinnor som känner sig trötta sedan 1986/87.
- Däremot ej ökning av djupare depressioner, schizofreni eller övriga psykoser.

Långtidssjukskrivningarna har ökat länge, minskade sedan en period, men har nu vänt uppåt igen

- Sveriges befolkning i arbetsför ålder 2001:
 - 14 % sjukskrivna eller sjukpensionerade
 - 10 % öppet eller dolt arbetslösa
- Ökningen kraftig sedan 1997, f f a sammanhängande med ökad psykisk ohälsa.
- Ökningen särskilt uttalad inom yrken som innebär mycket kontakt med och ansvar för andra människor (sjukvård, skola, omsorg, mellanchefer i privat verksamhet).
- Ofta men inte alltid relaterat till arbetet.

Sjukskrivningsorsaker 2002, SPP/Alecta

1. Depression
2. Stressreaktion
3. Utbrändhet
4. Ryggvärk
5. Nackvärk
6. Muskelvärk

"Sjukdomsbördan", DALY

(antal förlorade år per 10 000 invånare 1988 -1995)

	<i>kvinnor</i>	<i>män</i>
• Ischemisk hjärtsjukdom	306	469
• Depression och neuros	243	162
• Cerebrovaskulär sjukdom	155	143
• Demens	140	177
• Själv tillfogade skador	44	104
• Alkoholberoende	31	109
• Astma och KOL	63	68
• Psykos	57	57

Disability-Adjusted Life Years. Diderichsen et al 1999

9

Folkhälsorapport 2003 (Socialstyrelsen)

- Samhällets kostnad för den psykiska ohälsan beräknad till 50 miljarder år 1997.
- Psykisk ohälsa står för den näst största sjukdomsbördan (DALY) efter hjärt- och kärlsjukdomar.
- Psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till förtidspension av unga och står för 20 % av samtliga förtidspensioner.
- Ängslan, oro, ångest och sömnbesvär har ökat under 1990-talet, mest hos yngre kvinnor.

10

Varannan person behöver psykiatrisk hjälp någon gång

- 3.8 % av befolkningen (20-65 år) i Stockholm bedöms uppfylla kriterierna enligt DSM-IV för ett psykiatriskt syndrom
- 4-5 % vårdas inom psykiatrin i Stockholm under ett år
- 20% får ångestsjukdom
- 45% av kvinnorna får depression
- 5-7% har depression just nu
- 18% av männen missbrukar alkohol
- 6% av kvinnorna missbrukar alkohol
- 1% får psykotisk sjukdom

Tack till professor Bo Runeson, NSP/KI

11

Folkhälsorapport 2003 (Socialstyrelsen)

<i>Tillstånd</i>	<i>Punktprevalens</i>
Någon "psykisk sjukdom eller störning" (Lundbystudien)	15% (oförändrat sedan 50-talet enligt studien)
Någon psykiatrisk diagnos enligt DSM-IV (Stockholm)	23.8%
Ångeststörning	8-10%
Depression	3-5%
Psykos	1%
Demens (65 år eller äldre)	8%
Alkoholberoende	4-6%

13

Folkhälsorapport 2003 (Socialstyrelsen)

- 10 % av patienter i primärvården i Stockholm anses behöva psykiatrisk vård.
- 3-5 % söker inom psykiatrin, dvs många behandlas inom primärvården eller inte alls.
- 4-6 % punktprevalens för alkoholberoende.
- 10-14 % livstidsprevalens för alkoholberoende.
- Depressioner hos unga och unga vuxna ökar.

14

Folkhälsorapport 2003 (Socialstyrelsen)

- Själv mord har minskat nästan 40 % sedan början av 1980-talet, **men** ej hos unga 16-24 år.
- 1 541 suicid 1998.
- 531 dödsfall i trafiken samma år.
- Själv mord näst vanligaste dödsorsaken i gruppen 15-44 år.

15

PART-studien

(Psykiatri, Arbeta och Relationer)

- PART är en undersökning av den psykiska hälsan i Stockholms län 1998-2000.
- Frågeformulär till 20 000 stockholmare 20-64 år.
- Intervju av ca 1 000 av dessa med SCAN.
- Förekomst av depressioner, ångest och missbruk...
- ...men ej av psykos, personlighetsstörning och gravt missbruk.

Bakgrund (PART)

- Stockholms läns folkhälsorapport 1999, visade att psykisk ohälsa svarade för 21% av det totala antalet "funktionsjusterade levnadsår" i länet.
- PART-studien skiljer på "kliniskt signifikant psykisk ohälsa" och diagnos enligt DSM-IV.

17

Syfte (PART)

- Visa förekomsten av de vanligaste psykiatriska tillstånden.
- Beskriva de sociala funktionsnedsättningar som är relaterade till dessa tillstånd.
- Studera sambanden mellan en mängd olika faktorer och uppkomsten av psykisk ohälsa.
- Undersöka vilka skyddsfaktorer som har betydelse vid psykisk ohälsa.

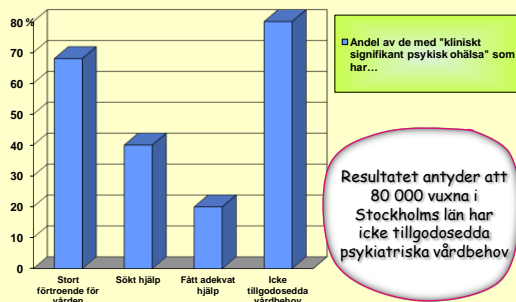
18

Personer med "kliniskt signifikant psykisk ohälsa" (PART)

- 8 % bedöms behöva vård för depression, ångest eller alkoholmissbruk (pga bortfallet är det sannolikt egentligen minst 10 %).
- 68 % har stort förtroende för sjukvårdens möjligheter att ge hjälp.
- Trots det har bara 40 % sökt hjälp. Skamkänslor är den vanligaste förklaringen.
- Av de som sökt hjälp har hälften - 20 % av de med "kliniskt signifikant psykisk ohälsa" - fått sina vårdbehov tillgodosedda.
- 80 % har alltså **icke tillgodosedda vårdbehov enligt professionella bedömare.**
- **Ca 80 000 stockholmare 20-64 år gamla (80 % av 10 %) har då uppfyllda vårdbehov pga psykisk ohälsa.**

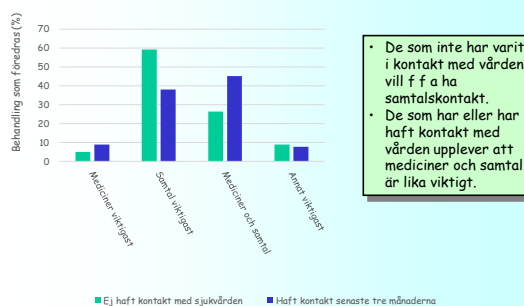
19

Resultat (PART-studien)

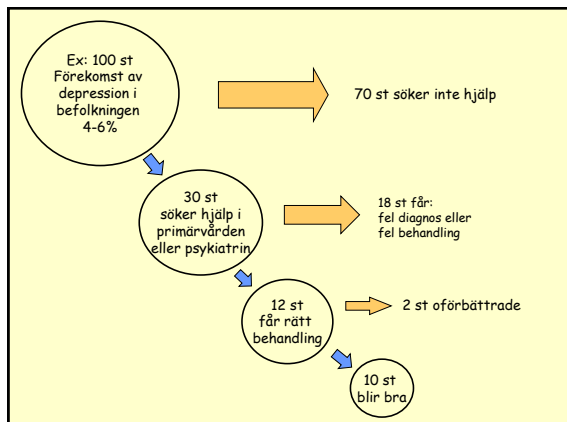

1

Resultat (PART)

21

Konsekvenser av psykisk störning

- Ökad sjuklighet.
- Ökad dödlighet.
- 2-3 gånger så hög risk för hjärtinfarkt hos personer med depression eller ångeststörning.
- Sämre överlevnadsprognos vid hjärtinfarkt.
- Kraftigt ökad självmordsrisk.
- Ökad missbruksrisk.

Folkhälsorapport 2003, Socialstyrelsen

23

Mortalitet vid depression (SMR)

Dödsorsak	Män	Kvinnor
Endokrin	2,3	2,1
Hjärta-kärl	1,7	1,6
Resp	2,1	2,1
Suicid	20,6	24,2
Olyckor	2,3	3,2
Övrigt våld	9,4	13,0

Efter Urban Ösby; Data från SLL 1971-1995

24

Långtidsuppföljning (15-20 år) av depression i London och Sydney

	London	Sydney
Återställda	20 %	18 %
Återställda men återfall	63 %	63 %
Kroniskt deprimerade eller suicid	17 %	19 %

Kiloh et al 1988 (Sydney), Lee & Murray 1988 (London)

25

Vad ligger bakom den ökade sjukligheten och försämrade prognosen hos psykiskt sjuka?

- Stress
- Rökning
- Missbruk av alkohol och droger
- Övervikt
- Brist på motion
- Svagt socialt nätverk
- Låg social status
- Odiagnosticerade och obehandlade sjukdomar
- Oregelbundet leverne
- Missköter sömnen
- Dåliga kostvanor
- Tandhälsoproblem

Folkhälsorapport 2003, Socialstyrelsen

26